

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

ÇİLT: 2 • SAYI: 8

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA:
SADIK GÖKÇE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKÇE

28 OCAK 2023 CUMARTESİ

KARKIN'DA TANDIR EKMEĞİNİN SICAK YOLCULUĞU

YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ
- ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

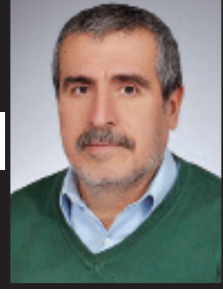
- BİSİKLETERİNİN NASIL ÖĞRENDİM
SADIK GÖKCE
- AYYÜREKLİ(1)
UĞUR KÖFE
- İLKOKUL YILLARI VE İLK ÖĞRETMENİM
METİN EREN
- DÜNÜ VE BUGÜNÜYLE DİNLENDİK
ANUŞ GÖKCE
- SORMA GARDAŞIM
HALİME DOĞRU
- UNUTAMADIĞIM İKİ DEĞERLİ İNSAN
VAHDET KAYA
- YOKLUĞUN
FATMA BARDAKÇI
- NE KALDI?
ALİ EMRE SUCU
- BELEDİYE BAŞKANLARIMIZ (3)
SEDAT ULUPINARLI
- KARKIN'DA TANDIR EKMEĞİNİN SICAK YOLCULUĞU
ELİFE MISRAL
- YÂR DİYE DİYE
NURİ GÖKSEL İNAN
- ÇUMRA YÖRÜKLERİ ÇUMRAYI KUCAKLADI

BİSİKLETE BİNMEYİ NASIL ÖĞRENDİM

Sizlerle bisiklete binmeyi nasıl öğrendiğimin hikâyesini paylaşacağım.

SADIK GÖKCE

sadikgokce@hotmail.com

Çumramız da aynı Konya gibi düz ve dere tepesi olmayan bir yerleşim yeri. Bisiklet bizim ilçemizde de aynı Konya'da olduğu gibi en önemli ulaşım vasıtalarından birisidir. Şimdilerde biraz tahtını otomobillere kaptırsa da bir zamanlar hemen hemen her evde bir adet bulunurdu. Ve o zamanlar bayağı lüks araçlar arasında sayabilirdik o zamanki ismi ile velepiti...

Bizim bir bisikletimiz yoktu ve babasının bisikleti olup da ona binmesini öğrenenlere gıpta ederdik.

Gelelim bizim bisiklete binmeyi öğrenme hikâyemize...

Rahmetli dedemlerin samanlığını temizliyorduk. Yani harman yaklaşmıştı ve samanlıkta bulunan samanı yeni harmanda elde edilecek samana yer açmak ve eskisi ile yenisi karışmasın diye pence- renin önünden kapının önüne taşıyorduk. Böylece bozulmadan önce eski saman yedirilecekti hayvanlara sonra yeni samana sıra gelecekti. Bu taşıma sırasında samanların altından bir bisiklet çıktı. Bunu görünce sevinçten havalara uçtuk ve işimizi bir an evvel bitirmek için daha da hızlı çalışmaya başladık. İş bir an önce bitirip bulduğumuz bisiklete binmek istiyorduk.

Bisiklet bulduk dediğime bakmayın. Bulduğumuz bisiklet kadro, dümen ve jantlardan ibaretti. Lastik tekerlekler yoktu. Hareketi pedaldan tekerleklere aktaracak zincir yoktu. Fren ise... Onu hiç bilmiyorduk zaten.

Her ne ise işimizi bitirip bisikletimizi kimseye görünmeden çıkardık samanlıktan. Yolumuzu İstasyona çevirdik. Bisiklete binmeyi öğrenebileceğimiz tek yer orası idi çünkü...

İstasyonun karşısında vagonlara pancar yüklemeye gelen araçların çıkması için bir rampa vardı. Zaten Çumra'nın bütün rampaları İstasyon ile pancar kantarı arasında idi.

İstasyonun yanında bir rampa vardı. Burası vagonlara buğday doldurmak için kullanılırdı. Bazen saman da yüklenirdi buradan vagonlara Doğu Anadolu Bölgesine gönderilmek için. Biz burayı Langar olarak adlandırırđık. Belki de aslı hangardı ama biz langar diyorduk.

İkincisi buranın tam karşısında vagonlara pancar yüklenmek için yapılmış bir yükselti idi. Bir de pancar getiren araçların tartım işlerini bulunduğu kantarın bulunduğu bir tepecik vardı.

Pancar kantarı ile tren yolunun arasında büyük bir çukur vardı. Sanıyorum bahsettiğim tepecikleri oluşturmak için buradan toprak alınmıştı.

O zamanlar ilçemizde iki bel küreği boyu çukur açılrsa su çıkardı. Sanıyorum bundan dolayı kantarı su içinde kalmasın diye yağma bir tepenin üzerine kurmuşlardı. Yine saydığım iki tepecığı hem vagonların boyuna yaklaşabilmek hem de kışın çıkması muhtemel sudan korunmak için oluşturmuşlardı.

Bu tepecikleri oluşturmak için alınan top-
rakların bulunduğu yerde oluşan çukurun ke-
narlarında devasa ağaçlar vardı. Yaz aylarında
Yazlık Sinema gösterime girdiği zaman biz bu
ağaçların tepesine çıkıp filmleri ücretsiz izledik.
Bu olay başka bir yazı konusu olabilir. Belki baş-
ka bir arkadaş bu macerayı kaleme almak ister.

Evet, bisikletimizi evden çıkardıktan sonra
doğru pancar rampasına boyladık. Rampaya
çıkıp bisikletimizi aşağıya bırakacağız. Rampa
dedikse öyle gözde büyütmeyin. En fazla 4-5
metrelik uzunluğa sahip eğimli bir yer.

Bir heyecanla çıktık bisikletimizle birlikte
rampanın üzerine. İneceğimiz yerin hemen
bitiminin sağında ve solunda su birikintisi var.
Zaten burası o dönemlerde sürekli sulu bir yer-
di. Kırbağa eksik olmazdı burada. Yani bu su
birikintisine düşme ihtimalimiz bir hayli fazla
idi... Ama bizim bisiklete binme sevdamız bu
tehlikeleri hiçe sayıyordu.

Bisiklete bindim ve ayaklarımı yerden kal-
dırdım. Daha bir metre bile gitmeden kendimi
yerde buldum. İki tekerlek üzerinde gitmek
öyle sandığım gibi kolay değilmiş. Ama bu
düşme beni yıldırmadı. Tekrar tekrar denedim.
Düştüm kalktım yeniden denedim. Bahset-
tiğim o su çukurlarına düştüm, islandım ama
yine de vazgeçmedim. Nihayetinde düşmeden
bisikletimle o yokuştan inip 10-15 metre git-
meyi başardım.

Üzerimi kuruttuktan sonra birkaç defa daha
bindim sürmeyi öğrendiğim bisikletime... Son-
ra bisikleti kimseye göstermeden götürüp de-
demin samanlığına koydum.

Her gün kimseye görünmeden bisikleti sa-
manlıktan alıyor biraz bindikten(!) sonra yerine
koyuyordum. Bindikten sonra diyorum ama
zinciri ve lastikleri olmayan bisiklete nasıl binilir
bir düşünün.

Sonunda ben de bisiklet sürebilir hale gel-
miştim. Bunun faydasını da sonradan gördüm.
İlkokulda iken öğretmenim rahmetli Hayrettin
Tongur evine ekmek veya başka bir şey gön-
dereceği zaman bisikletini bana verir, eşyaları
eşine teslim edip gelmemi söylerdi. Bu işi sırf
bisiklete binmek için zevkle kabul eder; hatta
heyecanla öğretmenimin beni çağırıp evine bir
şeyler göndermesini beklerdim.

Şimdi böyle bir şey olması mümkün değil.
Çünkü çocuklarımıza karne hediyesi olarak
bir zamanların en lüks ulaşım aracını alıyoruz.
Hatta bunların vitesleri dahi var. Yanlara konu-
lan destek tekerlerle çocuklar bisiklet sürmesini
öğreniyorlar. Destek tekerlere de güvenmiyor,
çocuklar bisiklet sürmeyi öğreninceye kadar bi-

sikleti biz tutuyoruz.

Evet, o günler geçmişte kaldı. Bahsettiğim
o rampalardan hiç birisi kalmadı bugün. Hepsi
düzeltildi. Kantarın yerine Konak yapıldı. Pan-
car vagonlara yüklenmiyor. Doğrudan fabri-
kaya taşınıyor veya kamyonlarla taşıma işlemi
gerçekleştiriliyor.

Gelişiyor ve değişiyoruz. Keşke bu gelişme
ve değişime sırasında bazı yerlerimizi koruyabil-
sek. Hafızalarımızda yer eden mekânlara gidip
orada düşüncelerimizle olayları tekrar yaşaya-
bilsek. Ama maalesef bu mümkün olmuyor.
Değişim ve gelişme adına bizim hafızamızda
bulunan olayların yaşandığı ve şehrin hafızası
olan yerler de yok ediliyor.

Hafızamıza sahip çıkabilmek dileği ile Al-
lah'a emanet olun.

AY YÜREKLİ(1)

UĞUR KÖFE

savaşan gölge ben beyaz
siyah sisler kan duygu
gül ilk kavga son karanlık kucak
tuğlalar yırtık gecede
annesiz yetim kaldırımlar
adımlar düğüm gürültü çiçek
fikirin hendeği zehir düş
yalnız teşekkür isimsiz
imzalı için kaldırım
ıssızlık gözümde çivi
aynada okunan mektup
kaldırımda çalınan adımlar

akrebin iblisle heyecanı
suya yıldız açlamakta
ay yürekli bir yar
kaldırım aç adımlara
kül için yağmur
boşluğa kini kaldırım

san gönül yaprak
kanı kuru vicdan
dökülür yüreği beyazın
ışığa yağmur tutunur
gece ellerini saklar
karanlık evini götürür

suya ay güldü damla rüya ördü
genç yürekli alaylı yıldızlar
filize gece fısıldar ay nereden
elleri deryada ay beyaz cevap
son utandı ay gece sarar ses
adımlar ışıktaki söyleşti işitti ay

İLKOKUL YILLARI VE İLK ÖĞRETMENİM

1 963 yılı Eylül ayının ortaları. İçimde tatlı bir heyecan var. Okula başlayacağım çünkü. Evimiz okula çok yakın olduğu için okula kendi başıma gittim. Ben yaşlardaki çocuklarını ellerinden tutarak okula getiren ana babaları görünce, az da olsa bir burukluk hissettiğimi hatırlıyorum.

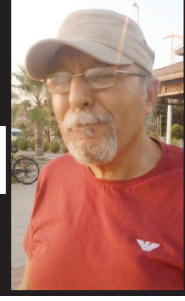
Sınıflarımız belli olduktan sonra, önümüze düşen bir öğretmenin rehberliğinde, tahtaları kararmış uzun bir koridordan geçerek, sınıfımıza girdik. Sınıfımız koridorun sonundaki iki sınıftan sağda olanıydı. Çağl çuğul sesler, çığlık atan, ağlayan gülen hiç tanımadığım, sonra birkaçıyla yakın arkadaş olduğum çocuklar...

Öğretmen bizi rastgele bir şekilde sıralara oturttu. Bana düşen yer arkadan ikinci sıranın ortasıydı. Sağ ve sol yanıma da iki çocuk oturmuştu. İlk günler bir kargaşa içinde geçti. Şehit Koçak İlkokulu yeni açılmıştı. Bazı öğrenciler oraya nakledildi. Sınıf mevcudu kırk-kırk beşe düştükten sonra sıralarda ikişer kişi oturmaya başladık. Geçici öğretmenler girdiler çıktılar. Henüz derslere başlamamıştık ama öğretmen gelince ayağa kalkmayı, "günaydın" denilince "sağ ol" demeyi, teneffüs zili çalınca çığlık çığılğa kendimizi sınıftan dışarı atmayı, uzun koridordan koşu koşu geçerek geniş merdivenlerden bahçeye inmeyi çok iyi öğrenmiştik. Bir hafta böyle geçti.

Derken, o yıl bizleri okutacak olan Özgül öğretmen geldi. Ne şanslıymışım ki, beş yıl boyunca onun öğrencisi oldum. Küçük boy çizgili defterimize, düz ve eğik çizgiler çizdik. Simit dediği yuvarlaklar, gözlük dediği "B"ler yaptık. Keserek kelimelere, kelimelerini de keserek hecelere ayırdığımız birer cümlelik fişler hazırladı. Kuru fasulye ile harfler dizdik. Kara tahtada belli aralıklarla gerilmiş sicimler vardı. O sicimlerin üzerine tebeşir sürüyor, çekip bırakınca tahtaya çizgiler çıkıyordu. Fiş cümleleri o çizgilerden taşmayacak şekilde yazılıyordu. Bunların hepsi okuma yazmayı öğrenmenin ilk adımlarıydı kuşkusuz.

Bahçede bizim yaşlarda çocukların yakalarında kırmızı kurdeleler takılı olduğunu görmüştüm. Bazı öğretmenler okumayı çözenlere kırmızı kurdele takıyorlarmış. Okumayı ilk çözenler arasında olmama rağmen, benim kırmızı kurdelem yoktu. Bunun çocuklar arasında

**METİN
EREN**

aynımcılığa yol açtığı için, çocuk psikolojisi açısından sakıncalı olduğunu büyüdükten sonra öğrenecektim.

İkinci sınıf dersliği koridorun kısa ucundaki diğer derslikti. Birinci sınıftaki bazı arkadaşlarımı göremedim. Sınıfta kalmışlardı. Çünkü o dönemde okumayı çözemeyen ikinci sınıfa geçemezdi. Yeni arkadaşlarımız, ikinci sınıfta kalan ve babalarının memuriyeti nedeniyle başka yerlerden gelen çocuklardı. Bu sınıfta okuma yazmayı pekiştirdik, temel aritmetik işlemlerini öğrendik. Hecelemeden akıcı bir şekilde okuyamayan hiçbir öğrenci üçüncü sınıfa geçemedi.

Koridorun uzun kenarının en ucundaki sınıf, üçüncü sınıftaki dersliğimiz oldu. Artık hecelemeden okumaya, aritmetikten çarpım tablolarını öğrenmeye başlamıştık. Sadece toplama ve çıkarma işlemlerinden uğraşan basit aritmetik problemlerini de çözebiliyorduk. Öğretmenimiz hızlı okuma yarışmaları düzenleyerek bizleri hızlı okumaya teşvik ediyordu. O dönemler her sınıfın iki kapılı camlı bir dolaptan oluşan bir kitaplığı olurdu. Otuz iki sayfalık ince kitaplar, yüz yirmi- yüz elli sayfalık kalınca kitaplar diziliydi bu dolabın raflarında. Öğretmenimiz beni kitaplık koluna seçti. Dolabın anahtarını da bana verdi. Kediye ciğer teslim etmek gibi bir şey...

Kitap alanları bir deftere kaydediyor, kendim istediğim kitabı eve götürüp okuyordum. "Kibritçi Kız" da ağladım, "Kaptan Grant"ın Çocukları"nda bir şişede bulduğum bir imdat çağrısının peşinden denizlere açıldım, "Pinokyo"dan yalan söyleyince burnumun uzayacağını öğrendim. Öğretmenimiz İlbaharı anlatan bir kompozisyon yazmamızı istemişti. Kompozisyon kelimesini ilk duyuşumdu bu. Okumuş, incelemiş, kâğıtları da dağıtmıştı. Benim kâğıdımın üzerinde şöyle yazıyordu: Aferin, iyi. Yazıdan bir not kırmıştı. Yazım çok kötüydü çünkü. Yazımı düzeltmek için çok uğraşmış, bileğimi tutarak kalemimi çevirmiş, bir türlü başaramamıştı. Sonunda pes etti. Vermeyince Mabut, neylesin Mahmut!

Mektup yazmayı, telgraf çeşitlerini, telgraf metni yazmayı üçüncü sınıfta öğrenmiştim. Murgul'da çalışırken arkadaşlarımdan birisinin memleketine telgraf çekmesi gerekiyordu. Fakat telgraf metninin nasıl yazılacağını bilmiyordum. Metni yazarken, öğretmenimin değerini çok daha iyi anladım.

Dördüncü sınıfta hayat bilgisi dersi bitmiş, sosyal bilgiler ve fen bilgisi dersleri başlamıştı. Tarih dersini çok seviyordum. Bu nedenle, öğretmenimizin yaptığı "tarih" tanımı şimdi bile hatırlıyorum.

Yeri geldi anlatayım. Orta 1'de, ilk sosyal bilgiler dersimiz. Ders tarih. Öğretmen "Tarih nedir?" diye sormuştu sınıfa. Ben de Özgül öğretmenimden öğrendiğim şekilde, tanımı yaptım. "Aferin" dedi. Sonra ne yaptı biliyor musunuz? Beni tarih ve coğrafya dersinden önce, konuyla ilgili haritaları getirmekle görevlendirdi. Harita odasına git, o kadar harita arasından konuyla ilgili haritaya bul; haritayı, sonra da koskoca tahta sehpayı sınıfa getir. Hem de sürükleye sürükleye... Bu küçük anıdan sonra kaldığım yerden devam edeyim. Dördüncü sınıftaki dersliğimizin, koridorun uzun kenarının ortasında olduğunu söylemeyi unutmuştum. Bu arada koridorun karşı duvarına asılı kabartma Türkiye haritasından da bahsedeyim. Büyük bir camlı çerçeve içine konulmuş, dağlar yüksekliklerine göre kahverenginin çeşitli tonlarında yerleştirilmişti. Önceden orada var mıydı, yoksa coğrafya dersini yeni öğrenmeye başladığımız için mi dikkatimi çekmişti, bilmiyorum.

Fen Bilgisi dersindeki özgül ağırlık konusunu hiç unutmam. "İleride bu konuyla çok sık karşılaşacaksınız, her duyduğunuzda beni hatırlarsınız" demişti bu konuyu anlatırken. Evet, ortaokul, lise, üniversite yıllarında, hatta iş hayatımda, özgül ağırlık konusu geçince, sevgili öğretmenimi hatırladım: Özgül Paran'ı.

Hatırlarsanız, birinci ve ikinci sınıf dersliklerinin koridorun kısa tarafında, üçüncü ve dördüncü sınıf dersliklerinin uzun tarafında olduğundan bahsetmiştim. Beşinci sınıftaki derslik ise uzun taraftaki son derslikti ve çıkış kapısına yakındı. Yani, okul öğle tasarlanmıştı ki, sınıf geçtikçe binanın ana giriş kapısına yaklaşırdunuz. Bu arada, okul binasının; uzun kenarında koridora açılan üç derslik, kısa kenarlarından birinde yine koridora açılan iki derslik,, diğer kısa kenarında öğretmenler odası, müdür odası ve idari işlerle ilgili bürodan oluşan U şeklinde bir yapı olduğunu da söylemeliyim. Üç sınıf arka bahçeye, kısa kenardaki sınıflar ve idare kısımları yan bahçeye bakıyordu. Baraj

Caddesi'nden yürürken gördüğünüz koridorun pencereleridir. Ön bahçeye bakar. Öndeki genişçe merdivenlerden sınıflara çıkılır. Alttaki bodrum katını da dâhil edersek, okulumuzun (Atatürk İlkokulu) bir buçuk katlı bir bina olduğunu söyleyebilirim.

Beşinci sınıfa, geldiğimizde sınıfımızda on beş-on altı yaşında çocuklar vardı. Bunların bazıları okula geç başlamış, bazıları da sene kaybetmişlerdi. Öğretmenimiz, hem o çocukları özendirmek, hem de bizleri erkenden ortaokula hazırlamak için, isteyenini siyah önlüklerini çıkarıp, ceket kravatla okula gelebileceğini söylemişti. Diğer sınıflar önlük giyerken, bizim ceket kravatla okula gelmemizin de havası başkaydı hani! Büyüdüğümüzü sanarak, enikonu koltuklarımız kabarmıştı.

Bizim zamanımızda ilkököl bitirme sınavları vardı. Resim ve müzik dahil tek tek bütün derslerden sınava girdik. Türkçe sınavında herhangi bir resmi daireye dilekçe yazmamız istenmişti. Öğretmenimiz, bu konuyu derste bütün yönleriyle işlediği için hiç zorlanmadan yazmıştım. Nihayet ilkököl bitti. Öğretmenimiz bizi mezun ettikten sonra, tekrar birinci sınıfları okutmaya başlamıştı. Ben de ortaokula başladım. İlk dönem karneleri aldıktan sonra öğretmenimi ziyarete gittiğimde, benim gibi onu ziyaret eden altı arkadaşımı da orada gördüm. Hepimizi ilkököl birden başlayıp mezun edinceye kadar okutmuştu. Elini öptük. Ellerimizde teşekkür, takdir belgeleri vardı. Yanaklarımızdan öptü. Birinci sınıftaki küçük öğrencilere örnek gösterdi. Gururlandık, gözlerimiz doldu.

Çok iyi tatlı sert bir öğretmendi. Çok kızdığı zaman nadir de olsa döverdi. Sıra dayağı dışında hiç dayağını yemedim. Bir gün ödevimi yapmadığım için öyle sözler söyledi ki, dövmekten beter etmişti beni. İçime oturdu o sözler. Şimdi bile aklımda ama sadece bana sorumluluk duygusu aşıl原因 gördüğünü söylemekle yetineyim.

Öğretmenimiz çok ileri görüşlüydü. Ortada televizyon bile yokken bize uzaktan kumanda aletinden bahsettiğini hatırlıyorum. Demek ki günlük gazete, haftalık dergi okumanın yanında, bilim dergilerini de takip ediyormuş. Bize o dönemin başlıca çocuk dergilerinden birisi olan "Doğan Kardeş" dergisini tavsiye etmişti. O dergiden de çok şey öğrendik.

Şimdi nerede olduğuna bilmiyorum. Bir ara Almanya'ya gittiğini duymuştum. Belki de benim vefasızlığımdan olacak bir daha haber alamadım. İyi ki böyle bir öğretmenim olmuş. Onun öğrencisi olmakla gurur duyuyorum.

DÜNÜ VE BUGÜNÜYLE DİNLENDİK

**ANUŞ
GÖKCE**

Herkes Çumra ile ilgili çocukluk hatıralarını, okul ve gençlik hatıralarını yazdı. Benim Çumra ile bir geçişim olmadığı için 1991 yılı 30 Haziranında Gökce ailesine dâhil olduğum Dinlendik köyünü anlatacağım.

Dinlendik köyünün tarihçesine fazla girmeyeceğim. 1533 tarihli Karaman Eyaleti tahrir defterinde 17 hanelik bir köy olarak geçer. Birçok defa köy boşalmış aradan elli sene geçmeden yeniden köye geri dönüşler başlamıştır.

Gökce ailesi Sankeçili Yörüklerindedir. Büyük Dedemiz Gollu lakablı Mehmet Gökce Sotur'da dayısının yanında yetişmiş birisidir. Dinlendikli Saçkaralı Yörüklerinden Ahmet Ded'e'nin kızı Rukiye ile evlenerek Dinlendik'e yerleşmiştir. Hatup diye anılan Halil Çakmak'ın kız kardeşidir. Köyde Aşyalar diye anılırlar. Soyadları Çakmak'tır. Rukiye Ebemler altı kız kardeşler ve bir de erkek olmak üzere 8 kardeş imişler.

Ben yukarıda da belirttiğim gibi 1991 yılının ortasında aileye dâhil oldum. Köye geldiğim zaman üç beş ev vardı. Birisi Oturakların (Naim Harman) evi, birisi Hediye Nine (Mustafa Resul), Komşumuz Çakı (Ömer Gözüaçık), Küflünün Omar (Ömer Asil) ve biz.

Köyde koyunları sulamak için altı kuyu vardı. Evlerde su yoktu. İçme suyunu da kuyulardan çekiyorduk. Bizim kullandığımız kuyuyu rahmetli kayınbabam kazmış. Kuyu

zamanla taş ve toprakla dolunca Kayınım Nasıf'ı (Nasuh) beline ip bağlayarak aşağıya salmışlar, o da kuyuda bulunan taş ve toprakları kovaya doldurmuş, ailenin diğer bireyleri de kovayı yukarı çekerek temizlemişlerdir. Her kuyuda bastırak adı verilen ağacın ucunda iple bağlanmış bir kova veya makaraya dolanmış bir kova bulunur. Kuyunun önünde büyükçe taştan oyulmuş bir yalak, onun da önünde uzunlamasına taştan veya tahtadan bir hatıl bulunurdu.

Daha sonra kanalet veya betondan yapılmış yalaklar da yapılmaya başlandı. Çekilen su tenekelerle taşınır, herkes ihtiyacı kadar olan suyu evine alırdı. Avluda ortası şişkin alt ve üst tarafı daralarak yapılmış ağaçtan bir sebil vardı. Bizimkiler bu sebile fiçı diyorlardı. Fiçı çatlayıp kurumaması için hiç boş bırakılmazdı. Ayrıca suyu hem tatlılaştırıyor hem de soğuk tutuyordu. Bunun için akşamdan su fiçiya doldurulur, gece üstü açık bırakılır, güneşin doğmasını yakın üzeri kalın bir çulla örtülürdü. Ondan sonra gelsin buz gibi sular ve bu suyla yapılmış ayranlar...

Rahmetli kayınbabam ayranı çok severdi. Bir yerden geldi mi mutlaka bir tasa ayran ezdirir ve bir dikişte bitirirdi.

Çamaşırlarımızı elde yıkıyorduk. Üç elti bir araya gelip çamaşır yıkıyorduk. Kuyudan çekme suyla çamaşır yıkamak çok eziyetli oluyordu. Çünkü suyu israf etmemen gerekiyordu. İkinci sene babam bir su tankı aldı. Nispeten çamaşır işimiz biraz daha rahatladı. En azından iki üç kere yıkıyor ve duruluyorduk. Tabii ben İstanbul'da yaşadığım için çok az bunlara tanıklık ettim. Sadece yıllık izinlerinde köyde bulundum. Her halde evelerim ekleyeceği çok şeyler vardır.

Köyde avlunun bir ucunda küçük bir mutfak vardı. Orada yufka ekmek yapardık. Etilerim benden iyi açtıkları için ben onlara çevrinti veriyordum. Kayın annem de pişiriyordu.

Avlunun doğuya bakan tarafında uzunlamasına bir ahır vardı. Bu ahırın üçe bölmüşlerdi. Bir tarafında bir inek, bir dana ve buzağı, ortasında küçük bir bölmede kuzular ve nihayetinde koyunlarımız vardı. Sabah 07.30-08.00 sularında çobanlar sürüyü getirir, herkes çobanın önüne çıkar ve kendi koyunlarını seçerek ağıla getirirdi. Kuzuların analarının seslerini duydukça öyle bir meleyişleri var ki anlatılması mümkün değil. Hani yavrusundan ayrı kalan insanlar için söylenen bir söz var ya "kuzular gibi meleştii." aynen öyle.

Ben hayvanları çok seven biriğim. Özellikle kuzuları. Hayvanları kucağıma alır, ağzından yüzünden öperdim. Bazen hızımı alamaz, kulaklarından hafifçe ısırırdım. Zavallı hayvanlar benim elimden neler çekerdii. Bazen sürütün içinde keçi de bulunur, onun da yavrusunu bir bacağından yakalar, küçük sakalını okşar, yüzünü gözünü öpücüklerle boğardım. Çocukları da hayvan sevgisi, onlara

karşı merhametli olmasını isterdim. Onun için de çocukları kuzuların içine salar onların hayvanlarla haşır neşir olmasını sağlardım.

Köyde gölgesine sığınacak sayıda ağaç yoktu. Evin arkasında yansı kurumuş bir akasya ağacı vardı, bazen onun altında oturur, meydanadaki taşlarda hayvanların tuz yalamasını seyrederdim. Keçiği iyi kötü sağardım; fakat kuyruğunda sadır olduğu için koyun sağmayı pek beceremezdim. Bir iki kez sağmaya çalıştım, beceremedim ve öylece kaldı. Etilerim ve kayın annem 2000'de babam vefat edene kadar koyunları sağdılar, sütünden peynir ve yoğurt yaptılar, anlık ve kışlık yiyeceklerini temin ettiler. Tabii ki komşuda pişen bize de düştü. İstanbul'da yaşamamıza rağmen evimiz hiç yoğurtsuz, peynirsiz ve tereyağsız kalmadı. Kendi annem de bulgur, salça ve tereyağı, sebze ve meyve yönünden hiç boş bırakmadı. Köyden İstanbul'a dönerken her seferinde Sadık Bey'le bu yüzden tartışardık. Annemler bir şeyler koyuyor, kayın annemler iki parça eşya koyuyor derken aracımız "Alamancılarının" arabası gibi oluyor, oturacak yer kalmıyordu.

1990'lı yılların sonuna doğru harman yerinde bulunan kuyu faaliyete geçirilerek köye bir depo yapıldı. Herkes evine su aldı. Hayvanlarını çeşme suyuyla suladı. Hem hayvanlar hem de insanlar rahata erdi. Kuyuların pabucu dama atıldı. Kimisinin taşları söküldü, kimisi de yaşını başını almış, ölümünü bekleyen ihtiyarlar gibi yalnızlık köşelerinde ömürlerini tüketiyorlar. Şimdi köy 50 haneye yakın tam anlamıyla bir yerleşme yeri oldu. Emekli olanların bir kısmı köyüne geri döndü.

Bir kısmı da dönmeyi bekliyor. Köyde toprağı olup da Çumra'da oturanlar da var. Onlar da yakında dönerler. Çünkü köy hayatı çok cazip oldu. Hanımlar tarlaya tapana gitmiyor. Çoğu evinin hanımı oldu. Pek az ihtiyaç sahibi başkasının işine gidiyor. Çiftçiler genellikle tarlada ve ahırda çalıştırmak için adam tutuyorlar.

Köy hayatı şehri aratmıyor. Biz hariç herkesin evi kaloriferli, banyolar duşa kabinli ve çamaşır makineli. Mutfakları ve banyoları yarı veya boydan boya seramik kaplı. Her evde bulaşık makinesi var. Köyler mamur oldu, şehirden bir farkı kalmadı. Ulaşımı biraz sıkıntılı. Ama herkesin traktörü ve otomobili var. Allah herkese hayırlısından versin.

Herkesin evinin önünde birkaç ağaç ve küçük bir bahçesi var. Bütün köy yollarını sağlı sollu kenarlarını TORKU ağaçlandırdı ve bakımını yaptı. Eskinin çorak ve kurak bozkırı ekinlerin de yeşermesiyle birlikte harika bir manzaraya sahip oldu. Herkes tarlasının kenarına da ağaç dikmeye başladı. Köye uzaktan bakıldığında insana huzur ve dinginlik veren bir yeşillik ve canlılık göze çarpıyor.

On beş senedir kışları Konya'da bahardan sonbaharda havalar soğuyana kadar köyde kalıyoruz. Emekli olunca köye üç oda ve girişi ve mutfağı olan küçük bir ev yaptırıldı. Banyo ve tuvaleti de evin içinde. Bahçenin etrafını duvarla çevirdik. İçine 50-60 kadar meyve, 10 kadar da iğne yapraklı, kışın yeşil kalan ağacı diktik. Bahçenin bir kısmına sebze ekıyoruz. Baharda maydanoz, marul, soğan, tere; yazın da domates, biber, salatalık ve patlıcan dikiyoruz. İlk sene iyi ürün aldık. Toprak ham olunca yetiştirdiğimiz ürünler üç eve de yetti. Son yıllarda iyi ürün alamaz olduk. Bahçelerimize canavar otu ve kara bitler (yaprak biti) musallat oldu. Ne kadar ilaçlasak da fayda etmiyor. Yiye bildiğimiz, kuruttuklarımız ve dolaba atıklarımız kârımız oluyor.

Her yıl baharda köye taşınıyoruz. Göçebeligi bir türlü bırakamadık. Çocuklar Konya'da biz köyde, iki mekân arasında mekik dokuyarak ömrümüz gelip geçiyor.

Köyün yaşlıları birer birer gitti. Önce Kayın Babam Durmuş Ali 2002'de Hakkın rahmetine kavuştu. Babam herkesle vedalaştı, helallik aldı. Cenazesi çok kalabalıktı. Uzaktan yakından tüm sevenleri köye akın ettiler. Hatice Halam, hamur yoğurdu. Gelenlere sıkıca ve ayran ikram ettik. Ben üzülünce insanlar

yemek yiyemez zannediyordum. Hatta halama da söyledim. Bu kadar ekmeği, yemeği kim yiyecek, dedim. O, "İnsanın acıyan yeri ile acıkan yeri farklıdır. Biraz sonra bir tane bile kalmayacak." Dedi. Gerçekten de öyle oldu. Babacığım İsmail Altaş yanık sesiyle yasin, tebareke ve amme'yi okudu ve duasını yaptı. (O da bu dünyadan geldi geçti Allah merhametiyle karşılansın.) Sonra Kuzucu'daki Hatice Halam, sonra Naim Amca ve Hediye Nine, akabinde eşi Mustuk Amca (Mustafa Resul) gitti. Komşumuz Çaku ve eşi Müslime Aba birer birer göçtüler. Allah hepsine rahmet eyesin.

İhtiyarların ölümüne Allah vadesini tamamladı deyip katlanıyoruz. Ama genç ölümüne katlanmak çok zor oluyor. Yakın zamanlarda Harman ailesinden Veli Harman'ın oğlu İbrahim'in acı ölümü ailesini ve sevenlerini yasa boğdu. Allah ailesine sabırlar versin. Merhuma Allahtan büyük bir mağfaret diliyorum. Mekânı cennet olsun.

SORMA GARDAŞIM

HALİME DOĞRU

Biliyorum evet havalar soğuk
 Bulamadım sokulacak bir kovuk
 Elde avuçta yok yeseydik tavuk
 Garibanlık çok zor sorma gardaşım
 Hanım dedi aş yok markete gidek
 Cebimde kuruş yok ey avrat nidek
 Herşey gitti elden akılı güdek
 Düşünüp kendini yorma gardaşım
 Geç karşıma bey de gel otur dedi
 Atamdan yadigar al götür dedi
 Belki döndürür evi bir tur dedi
 Dur bir tokat da sen vurma gardaşım
 Sabah erken kalkıp nasıl ederiz
 Halimiz ahval edip kime deriz
 Kim ne derse anca boyun bükeriz
 Beni boş boşuna kurma gardaşım
 Ağlayamı güleyimmi Halime
 Merhem bulamadım sürem kelime
 Artık yeter vurma gönül telime
 Boşlayver dilini yorma gardaşım
 İkide bir halimi sorma gardaşım

UNUTAMADIĞIM İKİ DEĞERLİ İNSAN

Kıymetli okurlarımız, kardeşimiz Saded Gökce vesilesiyle yine bu köşede daha önce iki makalem yayınlanmıştı. Öncelikle bana tekrar yazma fırsatı verdikleri için kendisine ve emeği geçen bütün dergi çalışanlarına teşekkür etmek istiyorum. Memleketim olan Çumra benim için çok büyük bir anlam ifade ettiği için güzel ilçemizi ülke genelinde tanıtmak maksadıyla, 2017 yılında 'Cehennem Odunları', 2020 yılında 'Karanlıkta Kaybolanlar (Bir Deist Bir Ateist Bir de İmam) ve bu yıl ocak ayında yayınlanmış olan 'Boşlukta Savrulanlar (Bana faşist, Kardeşime Komünist Dediler) romanlarını yazdım. Konya'ya hiç yolu düşmemiş olan okurlarımın romanlarım da bahsettiğim yerlerin gerçek hayatta var olup olmadığını sormalarından amacima kısmen ulaştığımı düşünerek çok mutlu oldum. Hoş görünüşe sığınarak bu yazımda yetişmemde büyük emeği olan ilkokul öğretmenim rahmetli Tankut Yüksel ile çok sevdiğim çocukluk arkadaşım rahmetli Hasan Kaplan'ı anmak istiyorum.

Kuzucu köyünden olan dedem, 1920'li yıllarda Çumra'ya yerleşmiş. İzzetbey mahallesinin zambak sokağında, oldukça büyük sayılabilecek bir arsa satın alarak ev yaptırmakla kalmayıp birçok çeşit meyve ağacı ve üzüm bağları da dikerek tabiri caizse adeta bir cennet bahçesine çevirmiş. Babam evlenince de o arsanın bir kısmına, gençlik yıllarıma kadar ikamet ettiğim evimizi yaptırmış. Zaman içerisinde, her biri çok değerli insanlar olan komşularımızın sayısı hızla artmış. Yaşıtlım olan Hasan Kaplan'da o kıymetli komşularımızdan biri olan, kuru kahveci olarak anılan Süleyman Kaplan'ın oğludur. Bana çarşamba kanalında yüzmeyi öğretilip çok güzel anılar biriktirmeme vesile olan arkadaşımı çok sever onusuz bir gün olsun ayrı kalmak istemezdim. Zamanın çocuk dergilerinden olan Teksas, Tomiks, Tarkan gibi dergileri satın alıp okuduktan sonra ilk olarak bana verirdi. Onların evi, D.S.İ sapağında ki petrolün karşısında, şimdilerde içinde zirai aletler satılan yerdedi. Bahçelerinde ki üzüm bağlarının birini, yaz günlerinde kitap okumak maksadıyla, oturduğumuz zaman ancak sığabileceğimiz büyük-

VAHDET KAYA

lükte bir çardak haline getirmiştik. O çardağın içerisinde kitap okumaktan büyük zevk aldık. Kitap okuma alışkanlığını yine o bağların arasında okuduğumuz 'Dede Korkut' hikâyelerine dolayısıyla Hasan kardeşime borçlu olduğumu söyleyebilirim. Çok cesurdu, henüz ilkokul çağında olduğumuz için oruç tutarken çok zorlanmamıza rağmen, üstelik de sıcak bir yaz gününde, Türkmencamili köyü yakınlarında, dalları çarşamba kanalındaki suya temas edecek kadar uzanmış olan ağaçtan yılan yakalamaya götürmüştü beni. O kadar çok susamıştım ki eve döndüğümüzde neredeyse orucumu bozacaktım. Her ramazan ayı geldiğinde sevgili arkadaşımı anırım. Birlikte o kadar güzel günler geçirdik ki hepsini bana ayrılan bu güzide köşeye sığdırmam elbet mümkün olmayacaktır. Güzel ahlak sahibi, paylaşmayı seven, iyi yürekli çok değerli bir insandı. Onunla en son Konya Sanayi çarşısında bulunan döküm atölyesinde görüşmüştük. Ekonomik olarak iyi bir konuma gelmiş olduğunu görmek beni çok mutlu etmişti. Genç denilebilecek bir yaşta aramızdan ayrıldı. Mekânı cennet olsun güzel kardeşimin.

İzzetbey mahallesinde ikamet ettiğimiz için öğrenim hayatıma Hürriyet İlkokulunda başladım. Beş yıl boyunca, bu günlere gelmemde çok büyük emeği olan rahmetli Tankut Yüksel'in öğrencilerinden biri olmuştum. Bizlere karşı çok sevecen ve anlayışlı davranırdı. Bir kabahat işlediğimizde ya da ödevlerimizi yapmadığımızda dahi asla kaba kuvvete başvurmaz, incinmemizden çekinirdi. Matematiğe çok önem verdiği için beden eğitimi derslerinin çoğunluğunda bize matematik dersi verirdi. Neredeyse hiç beden eğitimi dersi almadan ilkokuldan mezun olduk dersem yanlış olmayacaktır.

O değerli insan yukarıda ki fotoğrafın sağ tarafında, gözlüklü açık renk kıyafetli olan öğretmen ben ise en alt sırada sol taraftan dördüncü öğrenciyim.

Onun öğrencilerinden çoğunluğu Üniversite mezunu olup çok güzel meslek sahibi de oldular. Aslında beni diğer şubeye kayıtlı etmişler fakat o öğretmen öğrencilerini çok dövüyormuş diye yaşatların arasında konuşulduğu için daha ilk günden okuldan kaçıp eve gelmiştim. Beni bir türlü ikna edemeyen babam okul müdürüne rica edip Tankut öğretmenin sınıfına yazdırmıştı. İnsan kaderini kendisi çizer denir ya işte benim durumumda öyle oldu. Yanlış anlaşılmasın, bu sözleri diğer sınıfın öğretmenini yermek için yazmadım asıl demek istediğim, eğer ki o gün okuldan kaçmasaydım böyle çok kıymetli bir insanın

öğrencisi olamayacağımı belirtmek istedim.

Yıllar sonra, Maltepe Askeri Lisesinde Yarbay rütbesiyle görev yaptığım sırada tesadüfen karşılaşınca çok mutlu oldum. O gün, görev yaptığı bir özel okuldaki öğrencilerine Askeri liseyi tanıtmak için gelmiş. Bütün öğrencilerini kendi evlatları gibi görür, sadece ilkokul eğitimlerinin değil, geleceklerinin de iyi olması için çok çaba sarf ederdi. İzmir ilinin Karaburun ilçesinde emeklilik hayatı sürerken hakkın rahmetine kavuştu. Mekânı cennet olsun.

Sabırla okuduğunuz için teşekkür eder saygılar sunarım.

YOKLUĞUN

Yakıştığın o yerlerde şimdi yokluğun durur
O yerlerde adeta yokluğunun hüznü şuur
Olsun! Varlığının anılarına surdur yokluğun
Yokluğun, aslında dalga dalga çokluğun.

Yokluğun gönül camıma damla damla vurur
O damlalarda yağmurun altında duruşun durur
Her şeyin özeti içinde gizli gözümdeki buğunun
Ondandır göz yaşımın süzülüşü, süzülüşü gibi
bir kuğunun.

Yokluğunu görebilmek her şeye rağmen gurur
Göremezsem içimde özlemin yeşerttiği yerler
kurur
Varlığının huzurunu delillendirir durur yokluğun
Yokluğun aslında zaman ötesi çokluğun.

Yokluğunu var eden, varlığını unutmayışım
Unutulmazlığını yok olduğun her yere yayışım.
Yersizliğini yüzüme vurmada tekken varlığında
korktuğumun
Nasıl sadece yokluk olur, sert gerçekçi yokluğun?

Yokluğun, varlığının gizli derindeki değerine
ayışım
Hiçbir yerde bulunmadığında seni yok saymaktan
çayışım.

FATMA BARDAKÇI

Yol bulur kendine içimin pürüzlerine koşuşan
onlarca loğun,
Varlığının anlamını yeniden yeniden çağlattıkça
yokluğun.

Varlığımı oklarca boşluğa püskürten yayı yokluğun
sayışım,
Beni sana daha sıkı bağlayan görünmez kayışım.
Varlığından kalanları aydınlatan ışığın akın akın
doğduğu doğun,
Yokluğun belki de varlığından daha yoğun.

Umarım ki yokluğunla büyüyor varlığına bağlı
sürür
Bir gün yeniden varlığını ummam zorunludur
Farkında olmasa varlığının umuduyla zaptolduğunun
Katlanırlık duvarını kırar geçer yokluğun.

NE KALDI?

Kuşların cıvıltısı, çiçeklerin kokusu, kedilerin koşuşturmaları, köpeklerin çoğu zaman ürküten adımları...

Bakınca, sadece bunlar görüntüyor de-
ğişmeyen, çocukluğumuzdan kalabi-
len; ancak yaşam alanları kısıtlanmış
bir şekilde. Geçen zamanla aramızda olan
bağı koparmaya, yeni beton yığınlarının içine
hapsolmaya, böylece düşünmekten alıkoyma-
maya ne kadar gönüllüüz değil mi?

Geçmiş hatırlamak bizi üzüyor mu?

Ve üzülmemek için bilinçli bir kaçışta mı-
yız?

Şöyle bir bakınca, geçmişten bize kalan
devlet dairelerine ait binalar, okullar, pazar
yerleri, şehir meydanları, stadyumlar... Ne
kadar da hızla yok oluyor. Bir an evvel eski-
sini yıkıyoruz, bunu müjde olarak açıklıyo-
ruz, oy uğruna propağandasını yapıyoruz;
kısaca, yerle bir edip yenisini bambaşka bir
yere yapıyoruz. İş tanımı zaten yapılmış olan
herhangi bir devlet görevlisinin yeni binası
ve yeni koltuğa sahip oluyor olması bizi içten
içe sevindiriyor.

Ne kadar hazin değil mi, kendi geçmişi-
mizi kendimiz siliyoruz, şehirlerimizin hafı-
zası, nesillerin ortak kaygıları, düşünüşleri ve
duyguları kayboluyor. Ve bununla gurur du-
yuyoruz. Bazılarına göre şehirler büyümüş,
bu nedenle eskiyen binaların ve meydanla-
rın yenilerinin yeni yerlerde inşası şart. Ha-
zindir, yıktığımız bir binanın, yok ettiğimiz
bir meydanın aslına göre yeniden inşa edil-
mesi çoğu zaman geçmişe dönük ideolojik
anımlar içeriyor, dolayısıyla imkânsızlaşıyor.
Ve bu yolla intikam düşüncesi karşıt ideolojik
safları sıkılaştırıyor.

Bir yerleşim yerinin ortak hafızası, in-
sanların bir araya geldikleri ortak mekânlar
değil midir? Bu mekânlar hem nesiller ara-
sındaki bağları canlı tutuyor hem de o kentin
insanlarının tarihini geleceğe taşıyor. Diğer
tarafтан evet, bir zaman makinesine sahip
değiliz ancak geçmişin kokusunu alacağımız,
zamanın durduğu ortak mekânlarımız vardı.
Çünkü yaşadığımız bu dönemden, çok değil

ALİ EMRE
SUCU

bir iki nesil önce, elleri kalem tutanların yaz-
dıkları ayrıntıları, fotoğraf makinesi sahipli-
lerinin çektiği mekânları ve hafızası kuv-
vetli olanların anlattıkları hikâyelerin geçtiği
mekânları yerinde görme imkânına sahiptik
bir zamanlar.

Ekonomik gelişmenin kanıtını 'yık-yeni-
le-pazarla' yönteminde arayan ülkemiz, hızlı
bir şekilde betonlaşmışken ve bu durum hâlâ
devam ederken, neleri yitirdiğimizin farkına
varmak için önce düşünmemiz gerekiyor.

Evet, geçmişi yok etmek de bir tercih
ancak bilinçli olursa tartışmaya değer. Bu
tercihi ise bilincimizle karar verdiğimizize dair
bir emare de yok. Şimdi sarıldığımız 'yeni'le-
rimizle ne kadar mutluyuz? Eğer bir emare
olsa ellerimizdeki güzel olan her şeyi beton-
laşması için feda etmez, bizden sonrakilerle
olan bağımızın kopmasına bu kadar gönüllü
olmazdık. Nasıl gönüllü hale geldik bilmiyo-
rum, ancak geriye dönüşü olmadığı konu-
sunda sanırım herkes hemfikir.

Hal böyle olunca, düşünenler için çok
yakın geçmiş artık çok uzak nostaljiyle eş
anamlı hale geldi. Anlatılan gerçekler çok
çabuk hikâyeyeleşti. Çok yakın bir zamanda
da masallaşacak. Efsane haline gelebilmeleri
için zamanımız yok. Çünkü bugünün kaçışı-
nı çok yüksek ihtimalle gelecektekilerin ya-
şaması için miras olarak bırakacağız. Kısaca
yok etmeyi sürdüreceğiz; Bizden öncekiler-
den aldığımız bu mirası.

Değişimin karşısında olan gelişmeye
direniyor demektir. Ancak geçmişin hafıza-
sından, mekânlarından, düşüncelerinden
beslenmedikçe nasıl bir gelişim hayal ede-
biliyoruz?

Bize kalan kuşların cıvıltısı, çiçeklerin ko-
kusu, kedilerin koşuşturmaları, köpeklerin
çoğu zaman ürküten adımları...

Eğer yenilenirken yerlerinden edilmeye-
mişlerse?

BELEDİYE BAŞKANLARIMIZ (3)

Bundan önceki iki sayımızda olduğu gibi bu sayımızda da sizlere Çumra'da Belediye Başkanlığı yapmış iki değerimiz sizlere tanıtacağız. Tanıttığımız kişiler hakkında eksik bilgi kalıyorsa bu konuda sizlerin engin hoş görünüşe sığınıyoruz. Biz sadece değerlerimizi hatırlamak ve sizlere hatırlatmak görevini üstlendik ve bunu layığı ile yerine getirme çabası içerisindeyiz. Eksik ve yanlışları sizler bizlere göndereceğiniz notlarla düzeltebilirsiniz.

FAİK ŞENYİL

Faik Şenyil Çumra'nın Ali Özköylü 'den sonra görev yapan Belediye Başkanıdır. 1953-1957 yılları arasında Belediye Başkanlığı yapan Faik Şenyil 1907 yılında İçeri Çumra'da dünyaya gelmiş ve ilkokulunu orada okumuştur. Varlıklı bir aileye mensup olan Faik Şenyil çocukluk ve gençlik yıllarında çiftçilik ve esnafılık ile meşgul olmuş ve askerlik görevinden sonra hem İçeri Çumra'da hem de Konya'da hayatını devam ettirmiş ve ticaretle uğraşırken siyasetle de uğraşmaya başlamıştır.

1946 yıllarında Demokrat Partinin İçeri Çumra teşkilatını kurmuş ve siyasete resmen başlamıştır. O dönemlerde yapılan seçimlerde yasa gereği oylar açık kullanılır ama gizli sayılırdı. 1946 yılında yapılan seçimlerde bu şekilde yapılan bir sayım nedeniyle kazanmasına

SEDAT ULUPINARLI

rağmen Demokrat Partinin kaybetmiş olarak ilan edilmesine yol açmış ve seçim kaybedilmiştir. Faik Şenyil 1950 yılında yapılan seçimleri Demokrat Partinin kazanması ile mahalli seçimlerde Belediye Meclis Üyeliğine seçilmiş ve bir dönem orada hizmet etmiştir. 1953- yılında Çumra Belediye Başkanı olarak seçilen Faik Şenyil bir dönem bu görevi yürütmüş ve dönemin şartları içinde güzel hizmetlere imza atmıştır.

Faik Şenyil'in Belediye Başkanı olduğu dönemde bütün çay ve kanal boylarının ıslahı ve ağaçlandırılması için çalışmalar yapılmıştır. İçeri Çumra mezarlığının düzenlenmesi ve Çumra'da bulunan vakıf arazilerinin resmi olarak sahiplenilmesi sağlanmış ve kayıtlara geçilmiştir. 1938 yılında yapılan Çumra'nın Bayındırlık planları ve Çumra'nın imar çalışmaları Faik Şenyil zamanında hız kazanmış ve büyük oranda tamamlanmıştır. Çumra şehir merkezi ve İçeri Çumra merkezi başta olmak üzere köy ve kasabaların yollarının bakım tamir ve genişletme çalışmalarına da önem verilmiş ve yatırımlar yapılmıştır. Altı çocuk babası olan Faik Şenyil Belediye Başkanlığı döneminden sonra siyasetten çekilmiş ve 1997 yılında 90 yaşında vefat etmiştir.

ALİ DOĞAN

"Çavuş Ali" lakabıyla da anılan Ali Doğan Çumra'da Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokrat Partinin ortak olarak anlaşıp çıkardıkları tarafsız Belediye Başkanıdır.

Ali Doğan 1915 yılında Bozkır'ın Kızılöz Köyünde dünyaya geldi. Askere gidinceye kadar köyde ailesiyle tarla işlerinde uğraşan Ali Doğan vatani görevi için askere gider ve orada çavuş olarak görev yapar. Askerlik dönüşü kendisine çavuş lakabı buradaki görevinden dolayı takılmıştır. Askerlik dönüşü Çumra'ya yerleşen Ali Doğan şimdilerde öğretmenevi olarak kullanılan ve o zamanki tapusu Mustafa Sarı isimli bir şahsın üzerinde olan yerde bir bakkal dükkânı açtı.

Burayı yıllarca çalıştıran Ali Doğan Çumra'da "Bakkal Ali ve Ali Çavuş" lakabıyla tanındı. Belediye Başkanı oluncaya kadar bu dükkânı çalıştıran Ali Doğan kendisine Belediye Başkanlığı teklifi gelince bu dükkânı Hacı Mehmet Sayıcı 'ya zamanın parasıyla dört bin liraya sattı.

1957 seçimleri yaklaştığı dönemde Çumra'da Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokrat Parti ilçe teşkilatları bir araya gelirler ve Çumra'da tarafsız olarak hizmet edecek ve yeni yeni şekillenmeye başlayan Çumra'nın ihtiyaçlarını ve planlarını tarafsız olarak uygulayıp Çumra'da birlik ve beraberliği tesis edecek bir başkan adayı aradılar. Bulunacak olan bu aday Belediye Meclisine girecek ve oradan da meclis kararıyla Belediye Başkanı olacaktı. O zaman Belediye Başkanını halk değil meclis seçerdi.

Halkın ileri gelenleri Mehmet Sayıcı liderliğinde toplandılar ve birkaç kişiye Belediye Başkanı olma teklifi götürdüler. Bunlardan birisi Veli Yetiş, biriside Abdullah Onbaşdır. Bu isimler Belediye Başkanlığı teklifine kabul etmeyince bakkal Ali Doğan'a teklif götürdüler. Ali Doğan bu teklifi kabul etti ve 1957 yılındaki seçimlerde Belediye Meclisine girdi. Meclis kararı ve onayıyla Belediye Başkanı seçilen Ali Doğan Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Partililere verdiği söz çerçevesinde tarafsız ve adil bir Belediye Başkanlığı yaptı. 1957 den 1960 yılına kadar Belediye Başkanlığı yapan Ali Doğan'ın döneminde Çumra hızla göç almaya ve gelişmeye başlamıştır. Yeni mahallelerin planlarının hazırlanması ve yeni

yerleşim alanlarının açılması onun döneminde hız kazanmıştır. Onun döneminde açılan mahallelerden birisi olan Yenidoğan mahallesine de onun hatırına onun ismine izafeten bu isim verilmiştir.

Apa Barajının yapılması nedeniyle köyleri yerinden kaldırılıp yukarı kısımlara çekilen Apasaraycıkların pek çoğu bu dönemde Çumra'ya göç ettiler. Bunların geneli Meydan Mahallesi bölgesine yerleştikleri için bu mahallede Ali Doğan döneminde planlanıp hizmete açılmıştır. Bu mahallede oturanların geneli Apasaraycık köyünden gelme olduğu için bu mahalle halk arasında "Saraycık Mahallesi" diye de bilinir.

1960 ihtilalinde Belediye Başkanlığı görevinden ayrılan Ali Doğan Çumra'da kalmamış ve Konya'ya göç etmiştir. Daha sonraki yıllarda Konya'da bir müddet daha çalıştığı ve Konya'da vefat ettiği bilinmektedir.

KARKIN'DA TANDIR EKMEĞİNİN SICAK YOLCULUĞU

Kızgın çömlekle, soğuk hamurun sıcak buluşmasıyla başlıyordu, Tandir ekmeğinin öyküsü!

Kardeş derneğimiz Çumra Yörükleri Derneği ile birlikte, Karkın Muhtarı Ekrem Kandemir'in ve ailesinin misafiri olarak gittiğimizde gördüm tandırın serüvenini.

Akşamdan yumruklanmış hamur kabarmış, şekil alıp kızgın çömlekle yüzleşmeyi bekliyordu...

Hayatın köşesindeki örtmenin altında bulunan Tandir gün ağarınca yakılmıştı, tezek ve çuval yakacağıyla! Yanan kor kütlelerini görmek için tandir ocağının üstüne çıkmak zorundaydım. Evin annesi hazır bekliyordu orada ve on yıldır kendi eliyle gönlüne göre yetiştirdiği güler yüzlü gelini de karşısında yerini almıştı. Kollarında kolçakları ve yanlarında malzemeleriyle... İnce bakabilen için biraz sonra bir sanat sergileyecekler, ateşe hükmedecek, buğdayı ekme edeceklerti.

Örtmenin köşesinde yüksekçe bir yerde yapılmıştı tandir ocağı, yağmur ve yağıştan korumak için...

Anadolu'da tarih öncesi çağlardan beri yapılan aynı teknikle bugün de yapılacaktır ekme. Sille'li ustaların elinden çıkmış, asırlardır yapıldığı tekniğiyle 1000 derece ısıda kendini bulmuş özel toprak aşamaları geçerek Muhta-

**ELİFE YILMAZ
MISRAL**

rın hanımının emrine verilmişti...

Hanımefendinin yanında yerimi aldığımda; kemrenin kızgınlığı fark edilmeyecek gibi değildi. Alevlerin kızgınlığı yüzlerimize yansıyor. Tandırın kararmış ve yer yer çatlamış kenarları verdiği hizmetin göstergesiydi. Acelemiz vardı ateşe hükmedilmeliydi, tenekeler parçaları atıldı korların üstüne hızını kessin diye!

Suya daldırılan eller tandırın içinde hızla bir daire çizdi, ardından bir çalı süpürge dolandı içinde... Bu hareket "ekmek çırpmasın" diye yapıyordu. Yapıştırılan hamurun düşmemesi ve tandırda bağlarını sıkı tutması için yapılan bir gösteriydi aslında, ateşe karşı.

Kaynanasından edindiği tecrübeyle ocağın ateşinin hazır hale geldiğini söyleyen yaşlı küçük, sorumluluğunun farkındaki evin gelini sinide dizilenmiş bezelere uzandı.

Biraz daha mayalanmış, teslim olmuşluklarıyla şekil aldılar evin annesi ve gelinin ellerinde. Öylece tandırın sıcak gövdesine maharetli ellerin kıvrak hareketleriyle buluştular. Her şey ayanındaydı, ekmekler Çırpmadı!

Ak yüzleri, taze kız yüzünün yanakları gibi şekillenip kızarken, kokusunu yayıyordu

Karkın sokaklarına...

Ekmek kokusu, hepimizin sevdiği anamızla, evimizle, çocukluğumuzla eş tuttuğumuz o rayiha... Hünerli eller o yörede ekmek değil "tandır" dediği sanat eserlerini yerlerine aldılar. Buğusu, sıcaklığı yayıldı etrafa. Biraz serinlesin diye bıraktılar mendilin üstüne sırayla daha sonra da sepetteki yerlerini aldılar.

Kenardaki tereyağı ve tulum peyniri de gülümsüyordu, başına gelecekleri bilerek ve haklı bir gururla...

Güzel İlçemizin en eski yerleşim yerlerinden ve bizim ova köyü diye bildiğimiz köklü bir kültüre ve geçmişe sahip olan Karkın Mahallemizde daha çok hikâye var, bütün köylerimizde olduğu gibi, yemekleri, yaşam tarzı, türküleri ve daha niceleri ile birlikte...

YÂR DİYE DİYE

Gezerim dünyamı bir kırık sazla
Düşürüp kâğıda yâr diye dize
Çileye salar o gönlümü nazla
Ağlarım mısradâ yâr diye diye

Göğe çıkan sesim der perde perde:
Kimseler düşmesin böylesi derde
Alsın Allah canım yârlı bir yerde
Yâr sarsın kefenim yâr diye diye

Yâr! Elinden içsem öldürmez ağı
Ferhat gibi delsem ben de bir dağı
Yollar sana varmaz- bu kader ağı-
Çözülse varsam yâr diye diye

Gündüzler nedir ki sardım geceyi

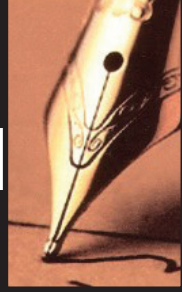
Nuri Göksel İNAN

Ben Mecnun'dan aldım böyle sevmeyi
Yalnız yâr okusun son beş heceli
Okusun ağlasın yâr diye diye

Nuri Göksel söyler kendi özünü(1)
Anlar kalbe saçar aşkın közünü
Pek çok özler-yârin ela gözünü-
Düşte görür yanar yâr diye diye
(1)Bu mısradâ ses gediği vardır
Vezin:Hece.Durak:6+5=11
Söz sânatı:Sihri-i helaller

ÇUMRA YÖRÜKLERİ ÇUMRA'YI KUCAKLADI

Ahde Vefa yılı kapsamında, yeni yönetimiyle birlikte çalışmalarında bir ivme kazanan Çumra Havalisi Yörük Köyleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği hizmetlerini geliştirerek; Çumra'yı kucaklayan ve ilçenin tanıtımı amaçlayan bir program hazırladı. Bu doğrultuda bir yapım ekibiyle anlaşılan dernek; alt yapısını oluşturarak, farklı köy ve mahalleler arasındaki dostluk ve sevgi ortamını geliştirmeyi de amaçladı.

Ulusal bir kanalda yayınlanacak belgesel çalışmasında Çumra Belediye Başkanı Avukat Recep Candan; ilçe hakkında geniş bilgilere özellikle Çatalhöyük ile ilgili yapılacak çalışmalara değinirken; Türkmen Karahöyük Köyünde başlayan arkeolojik kazı çalışmalarının da müjdesini verdi. Teknolojisiyle dünyada ilkler içerisinde olan Torku Şeker fabrikasında Yapım Ekibi ve Dernek Üyelerini, yöneticilerle karşılan Pankobirlik Başkanı Ramazan Erkoyuncu; fabrikayı gezdirerek, bilgiler verdi.

Fabrika yetkilileri, Yönetim, Muhtar ve Sulama Kooperatiflerinin hazır bulunduğu çekimlerde Pankobirlik Başkanı ile istişare etme fırsatındada bulunuldu. Ayrıca Türkmen Karahöyük Köyünde yapılacak çekimlere Başkan Ramazan Erkoyuncu'nun da katılımıyla kalabalık bir grup ve köylülerini Muhtar Mehmet Çelik tarafından ağırlandı ve bir Türk yemeği olan Şirli'de ikram edilerek, yemekleri, tarihçesi ve Karahöyük'te başlayan kazılar hakkında bilgiler verildi.

Dernek Başkanı Halil Samancı; "Dernek olarak yaptığımız çalışmalar ile farklı ve geniş kitlelere zaten ulaşmaktayız. Bu kez İlçemizi mahalle ve köylerimizin kültürü ile Çumra ile özdeşleşmiş; Torku ve Çatalhöyük'ü bizim vesilemiz ile de tanıtmayı amaçladık. Yönetimimiz, 8 köy muhtarımız ve Sulama Kooperatifleri Başkanlarımızla iş birliği içerisinde farklı köy ve mahalle yetkililerimizle güzel diyaloglar kurmak, kendi aramızda ki birliği Çumra'ya yayarak benlikten çıkıp bizlik adımlarını birlikte atmaktır. Önümüzde ki günlerde montaj çalışması bitecek olan belgeselin yayınlanma tarihi belli olduğunda vatandaşlara duyuracağız." dedi.

Ankara'dan gelen yapım ekibi ile birlikte 9000 yıllık geçmişe ışık tutan Çatalhöyük'te de çekimler yapıldı. Yörük köylerini de temsilen ilk olarak Eretepe köyünde, Ova Köylerini temsilen Karkın'da Muhtar Ekrem Kandemir, Apa köyünde Muhtar Muammer Çolak ve Araştırmacı Yazar Mustafa Yavuz Çolak, Çumra'nın ilk mahallesi olan Bardakçı Mahallesi'nde Muhtar Sait Tutumlu ve Eğitimci Ekrem Çelik, Çumra esnaflarından Muammer Camcı ve ilçenin tarihi, yaşam biçimi ve gelenekleriyle ilgili halkın katkısıyla röportajlar yapılarak, farklı mekanlarından görüntüler alındı.

